

1. Obiekt

ZESPÓŁ URBANISTYCZNY

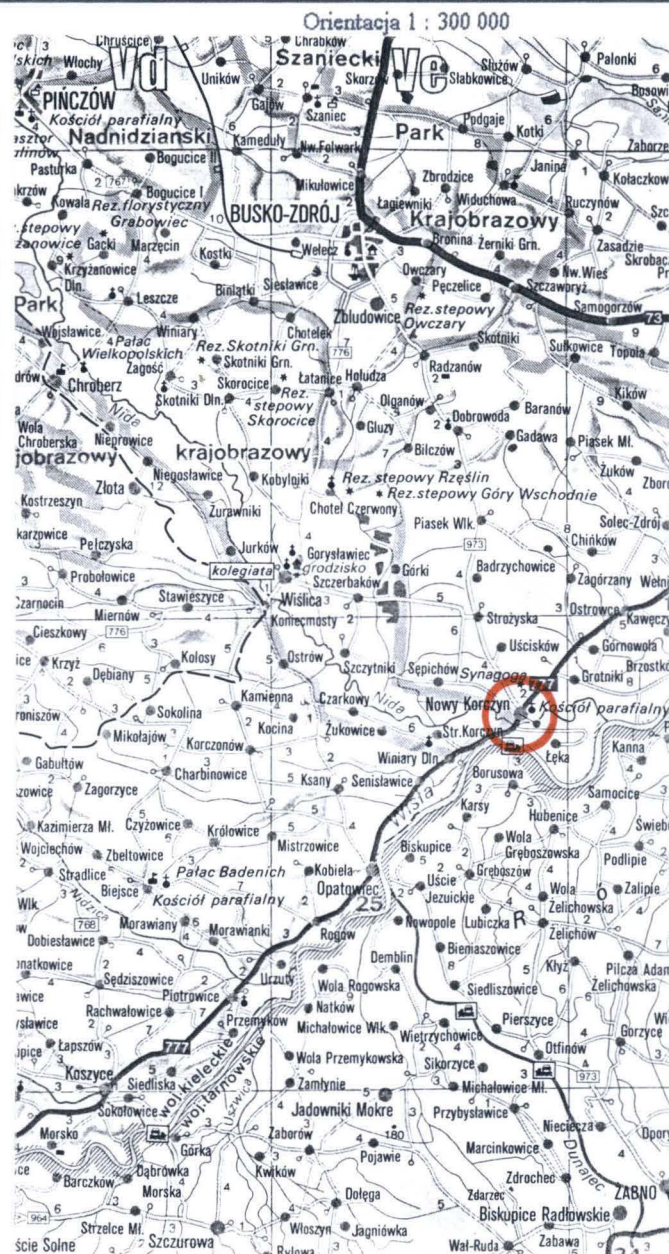
2. Pierwsza wzmianka
 1145 - falsyfiat z
 XIII w., 1226

3. Miejscowość

NOWY KORCZYN

11. Wjazd do miasta od pld., widoczne zabudowania klasztoru, fot. 97/2/5/4,

Klasztor franciszkański, stan w 1949 r., fot. 97/26/2/4.



4. Daty uzyskania/utraty praw miejskich

przed 1258

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo kieleckie

gmina Nowy Korczyn

pow. BUSKO

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Corcin, Civitas Nova Chorcyn,
 Korczynna, Nova Civitas Corcin,
 Nowe Miasto Korczyn

7. Przynależność administracyjna

przed I VI 1975 - opis w rubryce nr 16

województwo kieleckie

powiat Busko Zdrój

8. Właściciel i jego adres

Gmina i liczni prywatni właściciele
 działek i zabudowy

9. Użytkownik i jego adres

Gmina i liczni prywatni właściciele
 działek i zabudowy

10. Rejestr zabytków

Nr 842

data 14.02.1959r.

12. Historia układu urbanistycznego

Początki osady sięgają pierwszych lat XII lub nawet XI w. W drewnianym dworze na prawym brzegu Nidy przebywała często Grzymisława, żona Leszka Białego i matka Bolesława Wstydlwego, który tam właśnie przyszedł na świat w 1226 r. Wymieniony w 1258 r. wójt dziedziczny Nowego Miasta Korczyna był prawdopodobnie synem zasadźcy miasta. W 1264 r. mowa jest o prawie niemieckim jakim posługują się mieszkańcy Korczyna (prawdopodobnie średzki). Miasto założono na lewym brzegu Nidy. Ufundowano kościół parafialny p.w. św. Elżbiety. W 1258 r. miasto mogło być już zabudowane i częściowo zamieszkałe. Posiadało jatki rzeźnicze, kramy sukienne i szewskie, łaźnię i młyny. Zamierzano stawiać sukiennice. W 1257 lub w 1271 r. Bolesław Wstydlwy i Kinga ufundowali i uposażyli klasztor franciszkanów. W 1300 r. podczas najazdu Haliczan spłonął zamek, klasztor i zapewne domy mieszczan, którzy zbiegli z miasta. Kazimierz Wielki nadał miastu prawo magdeburskie. Zbudował on murowany zamek, kościół parafialny i szpital dla ubogich. Za zamkiem utworzono jezioro Czartoryję. W 1533 r. zamek liczył 9 pokoi, zamieszkiwał go stale personel ok. 20. osobowy. Obok zamku stały budynki gospodarcze (browar, łaźnia, gorzelnia). W 1490 r. wymurowano kościół i klasztor franciszkanów. Od 1404 r. w Nowym Mieście Korczynie odbywały się kolejne sejmy szlacheckie. W 1473 r. pożar strawił całe miasto, po 3 latach odbudowane miasto przyjęło kolejny sejm. W latach 90. XV w. nastąpiła odbudowa klasztoru franciszkanów. Miasto miało wielu rzemieślników i słynęło z warzenia piwa (liczne browary), miało też cegielnię i kilka młynów. W XVI w. kwitł handel bydłem i płodami rolnymi. W 1533 r. pojawiła się wzmianka o ratuszu i handlu kolo niego. Zrujnowany ratusz odbudowano w 1566 r. od podstaw z postrzygalską i kramami. Korczyn miał od średniowiecza chodniki drewniane, zachowane poniżej dzisiejszego poziomu rynku o ok. 1 m. W poł. XVI w. miasto miało wodociąg (w 1552 r. wymieniony jest rurmistrz).

dokończenie opisu w załączniku nr 15

13. Opis (lokalizacja, układ przestrzenny, panoramy, wnętrza urbanistyczne, konstrukcja i materiał zabudowy, waloryzacja arch., funkcje)

Lokalizacja. Miasto leży na południu województwa kieleckiego, tuż przy jego granicy z woj. Tarnowskim. Znajduje się ono na pograniczu dwóch jednostek fizyczno-geograficznych - Niecki Nidziańskiej i Kotliny Sandomierskiej, w miejscu gdzie zbliżają się do siebie Dolina Nidy i Dolina Wisły. Miasto znajduje się w odległości ok. 65 km od Krakowa, ok. 90 km od Sandomierza i 22 km od Buska. Niegdyś jego położenie było centralne w stosunku do terytorium państwa - stąd decyzja o odbywaniu tu sejmów szlacheckich. Tereny otaczające miasto to użytki rolne i zieleni łęgowa. Charakterystyczny jest tu niski procent lasów. Siega tu strefa ochronna Nadnidziańskiego Parku Krajobrazowego.

Układ przestrzenny.

A) Topografia terenu. Miasto rozwinęło się na płaskim terenie sięgającym wysokiego lewego brzegu Nidy. Jest to teren niezróżnicowany o wysokości 170-176 m n.p.m. Zamek zlokalizowany był na przeciwnym - prawym brzegu Nidy - naprzeciw miasta.

B) Komunikacja. Nowy Korczyn jest obecnie lokalnym węzłem komunikacyjnym i tradycja ta sięga średniowiecza, kiedy zbiegały się tu również drogi z różnych stron kraju. Krzyżują się tu drogi główne nr 777 (z Sandomierza do Krakowa) i 973 (z Kielc i Buska - do Tarnowa). Nowy Korczyn nie ma komunikacji kolejowej. W bezpośrednim sąsiedztwie miasta znajdują się obecnie most przez Nidę i most przez Wisłę.

C) Plan. Rozplanowane na dogodnym do lokalizacji, płaskim terenie i nie przekształcone od końca swej świetności - czyli od XVII wieku miasto posiada zachowany średniowieczny układ urbanistyczny. Należy doń niemal prostokątny duży rynek (140 x 100 m) z wychodzącymi zeń 8 ulicami tworzącymi szachownicowy układ. W północno-wschodnim narożniku, zgodnie z prawem magdeburskim usytuowany jest kościół parafialny. Na środku rynku znajdował się niegdyś zespół zabudowy municypalno-handlowej: ratusz i kramy, być może także sukiennice (pod powierzchnią obecnego rynku kryją się drewniane, średniowieczne chodniki. Klasztor franciszkański, zgodnie z zasadą umieszczono na skraju miasta. Na obrzeżu miasta istniał także szpital z kaplicą. Również zgodnie z obowiązującą tradycję umieszczono bóżnicę żydowską - po przeciwnej stronie miasta w stosunku do świątyń chrześcijańskich. Odpowiadało to zresztą lokalizacji późnej dzielnicy żydowskiej (wcześniej Żydzi mogli mieć 1 dom w mieście, następnie osiedlili się na podzamczu, wreszcie zajęli północny brzeg Nidy). Zamek zlokalizowany po przeciwnej stronie rzeki był typową formą średniowiecznego grodu ze służebnym podgrodzem. Prostokątny zarys ufortyfikowanego zespołu pozostał na prawym brzegu Nidy - dziś zajęty przez zabudowę wiejską. Miasto było najpewniej otwarte - nie ma śladów miejskich fortyfikacji w terenie, a niktła wzmianka w literaturze przypisująca ufortyfikowanie Nowego Korczyna Kazimierzowi Wielkiemu wynika pewnie ze stereotypu myślowego. Miasto i zamek były połączone drewnianym mostem nieistniejącej dziś przeprawy. Biegła ona prawdopodobnie ulicą Krakowską, która mogła być niegdyś reprezentacyjną ulicą miasta. Krakowska stanowi ewenement w rozplanowaniu - odsunięta od narożnika Rynku na zachód o ok. 1/3 pierzei, biegnie prostopadle do Nidy - trafiając wprost na jej przewężenie. Inna prostopadła do rzeki ulica Zamkowa kończy się na łęgach nadnidziańskich. Do miasta należą dziś rozległe przedmieścia o wiejskim charakterze, rozciągnięte wzdłuż dróg - szczególnie wzdłuż szosy do Buska i drogi do Sępichowa. Wieś Grotniki Duże stanowi również naturalne przedłużenie zabudowy miasta - rodzaj wiejskiego przedmieścia. Stosunkowo najslabiej rozwinęło się miasto w stronę północną, wzdłuż kierunku do Sandomierza. Tam ulokował się lokalny przemysł i składy.

dokończenie opisu w załączniku nr 15 i 16

<p>14. Liczba mieszkańców</p> <p>800 w 1997 r.</p>	<p>15. Powierzchnia zabudowy</p> <p>36 ha w obrębie zabudowy staromiejskiej (bez Grotnik i Podzamcza)</p>	<p>16. Zmiany w przynależności administracyjnej</p> <p>Opis w załączniku nr 15</p>	<p>17. Stan prawny obecny</p> <p>wieś siedziba gminy</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie</p> <p>W ramach odbudowy zniszczonej substancji miasta wzniesiono w latach 60. i 70. XX w. budynek Banku Spółdzielczego, Wiejski Dom Towarowy - przy pld. pierzei Rynku, budynek Urzędu Gminy, restaurację "Rusalka", budynek przychodni z apteką - przy ul. Krakowskiej, budynek policji przy ul. Tarnowskiej, pawilon handlowy przy ul. Zascianek i kilkanaście budynków mieszkalnych po pld. stronie miasta. Niestety realizacje wszystkich budynków są niespójne z zastaną zabudową. Realizowane są kolejno budynki plombowe w pierzejach rynku. Trwa zabudowa ptn. części ul. Stopnickiej domami o architekturze nie nawiązującej do regionalnej. Tam też zbudowano wysoki - trójkondygnacyjny budynek poczty. Zabudowa mieszkalna rozwija się na ulicach przedmiejskich. Jej gabaryty i formy nie zawsze odpowiadają cechom architektury regionalnej. Przy ul. Buskiej powstał budynek nowej szkoły.</p> <p>Po 1945 r. prowadzono rewaloryzację zniszczonego podczas wojny kościoła franciszkanów. W latach 60. XX w. wykonano remont domu Rynek 25 z XVI w. (zwanego "Domem Długosza" lub "Akademią"). Ok. 1970 r. przeprowadzono prace remontowe w klasztorze franciszkanów (ocalało wschodnie skrzydło).</p>		<p>19. Stan zachowania układu komunikacyjnego i przestrzennego. Stan techniczny zabudowy.</p> <p>Układ komunikacyjny rozwinął się na bazie średniowiecznego szachownicowego planu. Nowe Miasto Korczyn jako miasto otwarte i węzeł komunikacyjny skupiało w swoim centrum drogi z wielu kierunków. Najważniejszy był kierunek południe-północ (z Krakowa do Sandomierza. Droga z Krakowa przeprawiła się przez Nidę prawdopodobnie u stóp zamku, drewnianym mostem i wpadała zachowaną do dziś ulicą Krakowską. Ten kierunek zdezaktualizował się wraz z upadkiem zamku. Obecnie rolę tę pełni ul. Sandomierska stanowiąca zarazem obwodnicę dla ruchu tranzytowego. Lokalna komunikacja korzysta ze starych, tradycyjnych dróg.</p> <p>Układ przestrzenny miasta przekształcił się znacznie. Zniknęła w XVIII w. bryła zamku dominującego nad rzeką po jej prawej stronie. Ubyło ratusza z niewatpliwą dominantą jaką była wieża. Zmieniła się zabudowa mieszkalna - niszczona licznymi pożarami a wreszcie zubożała na skutek upadku miasta. XIX-to wieczna wersja zabudowy, jakiej przedstawiciele oglądamy obecnie nie musi odpowiadać wcześniejszej - z czasów gdy miasto było u szczytu powodzenia. Być może parterowe, kalenicowe domki zastąpiły bardziej reprezentacyjną lecz zrujnowaną przez czas i żywioły zabudowę miasta sejmowego - w Rynku zapewne murowaną, nierzadko dwukondygnacyjną, może zdobioną renesansowym detalem architektonicznym. Przekształcone relikty z tamtych czasów (Rynek 25, Piłsudskiego 1/3 i nieistniejący dziś dom Rynek 7 znany z fotografii) mogą nasuwać takie przypuszczenie.</p> <p>dokończenie opisu w załączniku nr 16</p>	
		<p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <p>1. W celu ochrony zespołu urbanistycznego należy:</p> <p>a) Zachować historyczne linie zabudowy w obrębie układu średniowiecznego miasta. Uzupełnić braki w zabudowie pierzei Rynku i ulic.</p> <p>b) Zachować historyczną zabudowę. Nowo projektowaną utrzymać w wysokości 1+2 kondygnacji + dach.</p> <p>c) Zachować zabytkowy układ ulic.</p> <p>d) Unikać udużnianej architektury w zabudowie miejskiego zespołu zabytkowego oraz zunifikowanej, pozbawionej indywidualnych cech, niespójnej z historyczną zabudową takiej jak budynek poczty (ul. Stopnicka), dom towarowy i bank przy Rynku, lub cała zabudowa ulicy Krakowskiej, a także nowe domy mieszkalne przy ul. Stopnickiej.</p> <p>dokończenie opisu w załączniku nr 16</p>	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

- A. P. Kielce: sygn. RGR 2381, 2377, 2375, 2374, Akta Dyrekcji Ubezpieczeń: sygn 1379,

24. Uwagi różne

25. Program komputerowy formularza karty został opracowany dla Grażyny Balińskiej – Wrocław 1997

- | | |
|----------------------------------|---|
| tekst | Prof. nadzw. dr hab. inż. arch. Grażyna Balińska, 10 paźdź. 1997 r. |
| plany, rysunki | Prof. nadzw. dr hab. inż. arch. Grażyna Balińska, 10 paźdź. 1997 r. |
| zdjęcia fotogr. | Prof. nadzw. dr hab. inż. arch. Grażyna Balińska, 10 paźdź. 1997 r. |
| miejsce przechowywania negatywów | Grażyna Balińska - Wrocław |

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO !

22. Bibliografia

- Historyczno-statystyczne opisy miast starożytnych w Polsce, Warszawa 1855,
- Kościół Franciszkański w Nowym Mieście Korczynie, w: Tygodnik Ilustrowany, 1860 r., nr 26,
- J. Jamroz, T. Zychiewicz, Nowy Korczyn. Dokumentacja historyczno-urbanistyczna do projektu przestrzennego uporządkowania i urbanistycznej regulacji miasta, (maszynopis) Kraków 1953,
- C. T. Zwolski, Busko i okolice oraz szlak Nidy, Warszawa 1960,
- S. Marcinkowski, Miasta kielecczyzny, Warszawa 1980,
- F. Kyrk, Urbanizacja Małopolski, województwo sandomierskie XIII-XVI w., Kielce 1994,
- Zabytki architektury i budownictwa w Polsce, woj. kieleckie 15, ODZ, Warszawa 1995
- Miejscowy Plan Ogólny Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Nowy Korczyn, opracowany przez Biuro Planowania Przestrzennego w Kielcach, 1992 r., fot. 97/7/5/2.

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

23. Źródła ikonograficzne i fotograficzne (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

- Tygodnik Ilustrowany 1860, nr 26,
- Fotografie z 1949 r. ze zbiorów PSOZ Kielce,
- Fotografie z 1953 r., fot. J. Jamroz, w: Nowy Korczyn. Dokumentacja historyczno-urbanistyczna...(patrz rubryka 22)

27. Załączniki

1+10 - dokumentacja fotograficzna, 11 - dokumentacja archiwalna, 12 - dokumentacja archiwalna, dokumentacja kartograficzna - waloryzacja architektury, 13 - dokumentacja kartograficzna - stan techniczny, funkcje zabudowy, 14 - dokumentacja kartograficzna, wnioski konserwatorskie ogólne i szczegółowe, 15+17 - dokończenie opisu rubryk: 7; 12; 13; 19; 20

1. Miejscowość

NOWY KORCZYN

2. Obiekt

ZESPÓŁ URBANISTYCZNY

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

dokumentacja fotograficzna - Verte I



1. Zachodnia pierzeja Rynku, fot. 97/27/2/6, 97/27/3/1, 97/27/3/2,

2. Widok na zachodnią pierzeję Rynku od południa, fot. 97/27/3/3.

Wkładkę założył: Prof. nadzw. dr hab. inż. arch. Grażyna Balińska, 1997 r.

Miejsce przechowywania negatywów: Grażyna Balińska - Wrocław





3. Widok na miasto od pld., fot. 97/2/5/3, 97/2/5/1, 97/2/5/2



4. Wały przeciwpowodziowe nad Nidą w pobliżu miasta, fot. 97/9/4/6, 97/9/4/5, 97/9/4/4,

Po prawej - za drzewami teren dawnego zamku

1. Miejscowość

NOWY KORCZYN

2. Obiekt

ZESPÓŁ URBANISTYCZNY

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

dokumentacja fotograficzna - Verte !



1. Widok Rynku od płn.-zach., fot. 97/9/3/3.

2. Rynek - pierzeja pld., fot. 97/9/4/1,

3. Widok na zach. pierzeję Rynku (od płn.), fot. 97/27/3/4,

Wkładkę założył: Prof. nadzw. dr hab. inż. arch. Grażyna Balińska, 1997 r.

Miejsce przechowywania negatywów: Grażyna Balińska - Wrocław





4. Ul. Buska - róg Rynku, fot. 97/7/7/3,



5. Rynek - pierzeja pñ., fot. 97/7/7/2,



6. Rynek - pierzeja wsch., fot. 97/7/6/6,



7. Rynek - pierzeja wsch., fot. 97/7/7/1,

1. Miejscowość

NOWY KORCZYN

2. Obiekt

ZESPÓŁ URBANISTYCZNY

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

dokumentacja fotograficzna - Verte I



1. Bóżnica - widok z ul. Zamkowej, fot. 97/9/4/2,

2. Ul. Zaścianek, w głębi bóżnica, fot. 97/9/5/2,

3. Zabudowa obok bóżnicy, fot. 97/9/5/1

Wkładkę założył: Prof. nadzw. dr hab. inż. arch. Grażyna Balińska, 1997 r.

Miejsce przechowywania negatywów: Grażyna Balińska - Wrocław



4. Ul. Pocztowa, fot. 97/9/3/4,



5. Fragment ul. Zamkowej od ul Grotnickiej Dolnej, fot. 97/9/3/6,



6. Bezimienna uliczka na tyłach zach. kwartału przyrynkowego, fot. 97/9/3/1



7. Kwartal pln., Rynek - zaplecza, fot. 97/9/3/5,

1. Miejscowość

NOWY KORCZYN

2. Obiekt

ZESPÓŁ URBANISTYCZNY

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

dokumentacja fotograficzna - Verte !



1. Ul. Partyzantów - fragment pierzei płd., fot. 97/7/7/4,
2. Ul. Partyzantów, widok od zachodu, fot. 97/7/7/6,
3. Ul. Sandomierska, wylot ul. Partyzantów, fot. 97/9/2/5,

Wkładkę założył: Prof. nadzw. dr hab. inż. arch. Grażyna Balińska, 1997 r.

Miejsce przechowywania negatywów: Grażyna Balińska - Wrocław





4. Figura św. Jana Nepomucena przy ul. Piłsudskiego, fot. 97/7/7/5,



5. Ul. Tarnowska - fragment pierzei zach., fot. 97/27/2/4,



6. Ul. Tarnowska - budynek policji, fot. 97/27/2/5,

1. Miejscowość

NOWY KORCZYN

2. Obiekt

ZESPÓŁ URBANISTYCZNY

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

dokumentacja fotograficzna - Verte !



1. Ul. Farna - widok w stronę Rynku, fot. 97/9/2/6.
2. Ul. Stopnicka, widok w kierunku ptn., fot. 97/7/6/5.
3. Ul. Grotnicka Dolna wlot do ul. Stopnickiej, widoczny dom Rynek 25, ("Akademia" - "Dom Długosza") oraz budynek Grotnicka 2, fot. 97/27/2/3.

Wkładkę założył: Prof. nadzw. dr hab. inż. arch. Grażyna Balińska, 1997 r.

Miejsce przechowywania negatywów: Grażyna Balińska - Wrocław





4. Budynek ul. Partyzantów 1/3, elewacja pn., fot. 97/23/4/2,



5. Ul. Partyzantów 1/3 i 5 (po prawej), fot. 97/23/3/2,



6. Stara zabudowa przy ul. Grotnickiej Dolnej nr 6, fot. 97/23/3/6,



7. Bóżnica - widok od zach., fot. 97/23/4/4,

1. Miejscowość

NOWY KORCZYN

2. Obiekt

ZESPÓŁ URBANISTYCZNY

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

dokumentacja fotograficzna - Verte !



1. Kościół parafialny - widok od zachodu, fot. 97/23/3/5,

2. Kościół franciszkański - widok od zachodu, fot. 97/23/3/3,

Wkładkę założył: Prof. nadzw. dr hab. inż. arch. Grażyna Balińska, 1997 r.

Miejsce przechowywania negatywów: Grażyna Balińska - Wrocław





3. Widok z ul. Sandoemierskiej w kierunku miasta, na pierwszym planie nowa zabudowa mieszkalna, fot. 97/23/3/4,



4. Ul Krakowska, po lewej elewacja narożna domu towarowego w głębi budynek Urzędu Gminy, fot. 97/23/4/1,

1. Miejscowość

NOWY KORCZYN

2. Obiekt

ZESPÓŁ URBANISTYCZNY

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

dokumentacja ikonograficzna (fotografie wykonał J. Jamroz) - Verte !



1. Pierzeja pld. Rynku, widoczne młode zadrzewienie placu,
stan w 1953 r., fot. 97/6/4/6,

2. Pierzeja zach. Rynku, widoczna młoda zielen i drzewa
przy kościele, stan w 1953 r., fot. 97/6/4/5,

3. Nieistniejący obecnie dom Rynek 7, stan w 1953 r., fot. 97/6/4/6,

Wkładkę założył: Prof. nadzw. dr hab. inż. arch. Grażyna Balińska, 1997 r.

Miejsce przechowywania negatywów: Grażyna Balińska - Wrocław





4. Ul. Buska, widok od strony Rynku, stan w 1953 r., fot. 97/6/5/1,



5. Widok placu Targowica i ul. Rzeźniczej (w głębi widoczny Rynek - m.in. dom nr 7, stan w 1953 r., fot. 97/6/5/2,



6. Ul. Zaścianek, po prawej dach bóżnicy, stan w 1953 r., fot. 97/6/5/3,



7. Bóżnica, stan w 1953 r., fot. 97/6/5/4,

1. Miejscowość

NOWY KORCZYN

2. Obiekt

ZESPÓŁ URBANISTYCZNY

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

dokumentacja ikonograficzna (fotografie wykonał J. Jamroz) - Verte !



1/2. Pierzeja wsch. Rynku, stan w 1953 r.,

na środku Rynku widoczny zieleniec, fot. 97/6/3/3, 97/6/3/4,

3. Narożnik ptn. Rynku z dwukondygnacyjnym domem nr 25 z XVI w.,

("Akademia" - "Dom Długosza"), stan w 1953 r., fot. 97/6/3/5

Wkładkę założył: Prof. nadzw. dr hab. inż. arch. Grażyna Balińska, 1997 r.

Miejsce przechowywania negatywów: Grażyna Balińska - Wrocław





4. Fragment pierzei wsch. Rynku (od lewej dom nr 29/30 i 27/28)
stan w 1953 r., fot. 97/6/3/6,



5. Włot ul. Stopnickiej do Rynku, po prawej "Akademia" ("Dom Długosza", po lewej źle
zaprojektowana plomba narożna, stan w 1953 r., fot. 97/6/4/1,



6. Ul. Grotnicka - widok od zach., stan w 1953 r., fot. 97/6/4/2,



7. Ul. Grotnicka Dolna, widok od wsch., stan w 1953 r., fot. 97/6/4/3

1. Miejscowość NOWY KORCZYN	2. Obiekt ZESPÓŁ URBANISTYCZNY	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) dokumentacja ikonograficzna (fotografie wykonał J. Jamroz) - Verte !
---------------------------------------	--	--



1. Kościół franciszkański widok od strony Nidy, stan w 1953 r., fot. 97/6/2/1.
2. Widok od strony Nidy na zabudowę miasta, stan w 1953 r., fot. 97/6/2/2.
3. Widok na bóżnicę od strony Nidy, stan w 1953 r., fot. 97/6/2/3.

Wkładkę założył: Prof. nadzw. dr hab. inż. arch. Grażyna Balińska, 1997 r.

Miejsce przechowywania negatywów: Grażyna Balińska - Wrocław



4. Zabudowa między ulicami Farną i Partyzantów, stan w 1953 r., fot. 97/6/2/4,



5. Ul. Krakowska, widok od pld. w stronę Rynku, stan w 1953 r., fot. 97/6/2/5,



6. Północna pierzeja Rynku (fragment), stan w 1953 r., fot. 97/6/3/1,



7. Pln. pierzeja Rynku, stan w 1953 r., fot. 97/6/3/2,

1. Miejscowość

NOWY KORCZYN

2. Obiekt

ZESPÓŁ URBANISTYCZNY

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

dokumentacja ikonograficzna (fotografie wykonał J. Jamroz) - Verte !



1/2 - Widok Rynku z pld.-wsch. narożnika, stan w 1949 r.,

fot. 97/26/2/2, 97/23/3/1,

3. Nieistniejący budynek szkoły (fotografia ze zbiorów p. J. Weissa),

fot. 97/7/6/4,

Wkładkę założył: Prof. nadzw. dr hab. inż. arch. Grażyna Balińska, 1997 r.

Miejsce przechowywania negatywów: Grażyna Balińska - Wrocław





Plansza Miejsowego Planu Ogólnego Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Nowy Korczyn, opracowany przez Biuro Planowania Przestrzennego w Kielcach, 1992 r., fot. 97/7/5/2.

1. Miejscowość

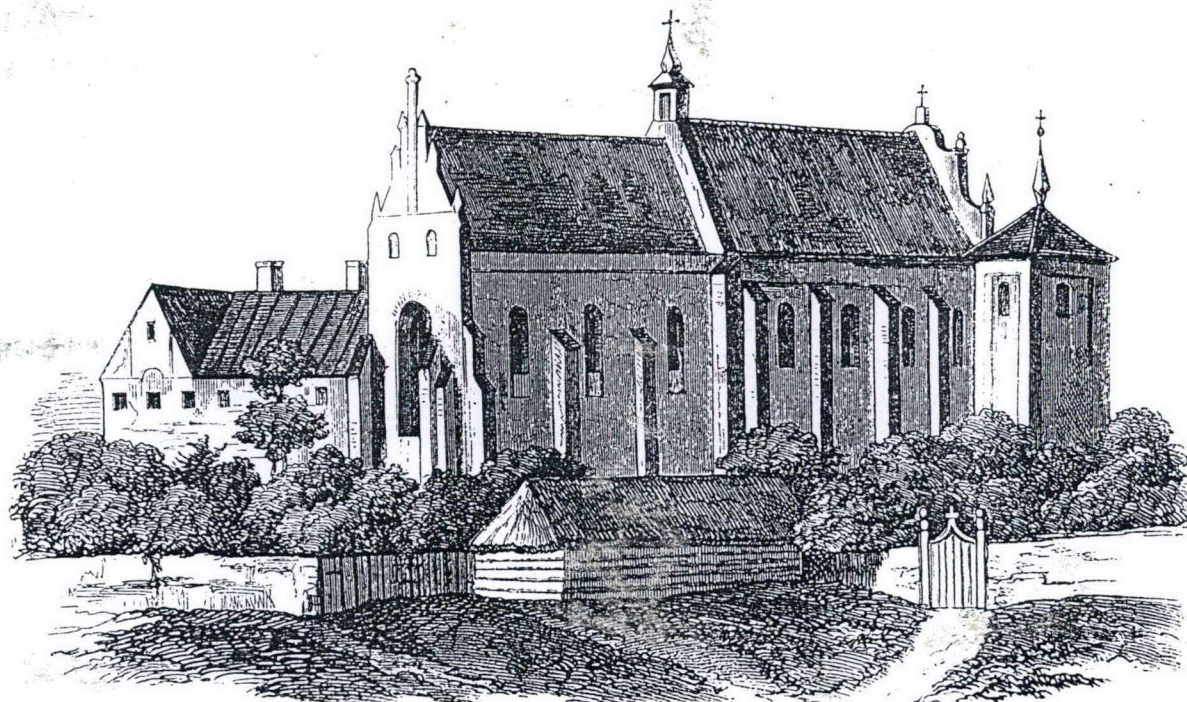
NOWY KORCZYN

2. Obiekt

ZESPÓŁ URBANISTYCZNY

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

dokumentacja rysunkowa - Verte !



KOŚCIÓŁ FRANCISZKAŃSKI W NOWYM MIEŚCIE KORCZYŃNIE.

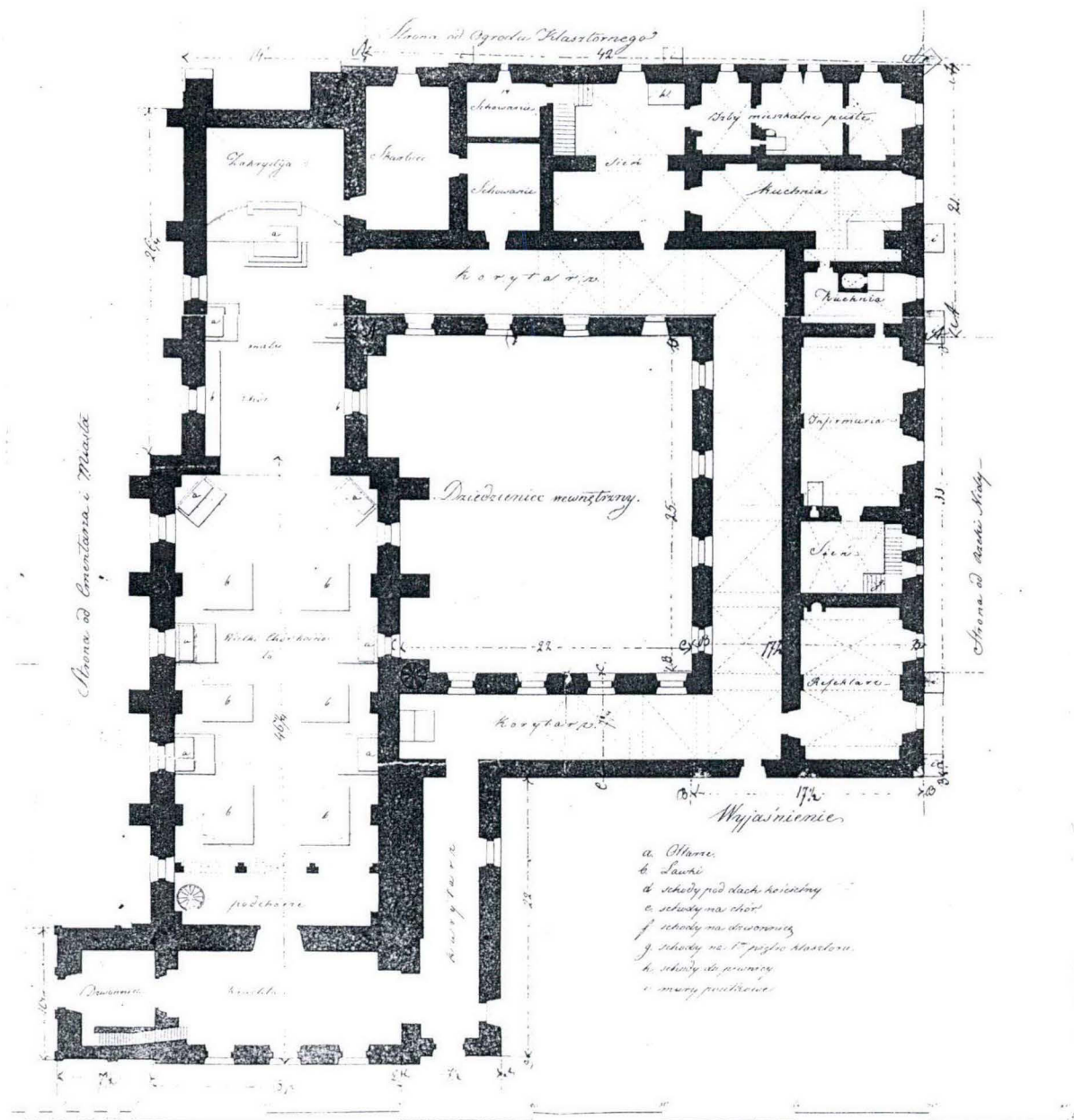
Rycina z Tygodnika Ilustrowanego nr 26 z 1860 r.

Wkładkę założył: Prof. nadzw. dr hab. inż. arch. Grażyna Balińska, 1997 r.

Miejsce przechowywania negatywów: Grażyna Balińska - Wrocław

J. S. N.

Wzrostu i siły
K. K. Franciszkanów w. Nowem Mieście Kiełce.



Plan klasztoru franciszkańskiego (rys. AP Kielce)

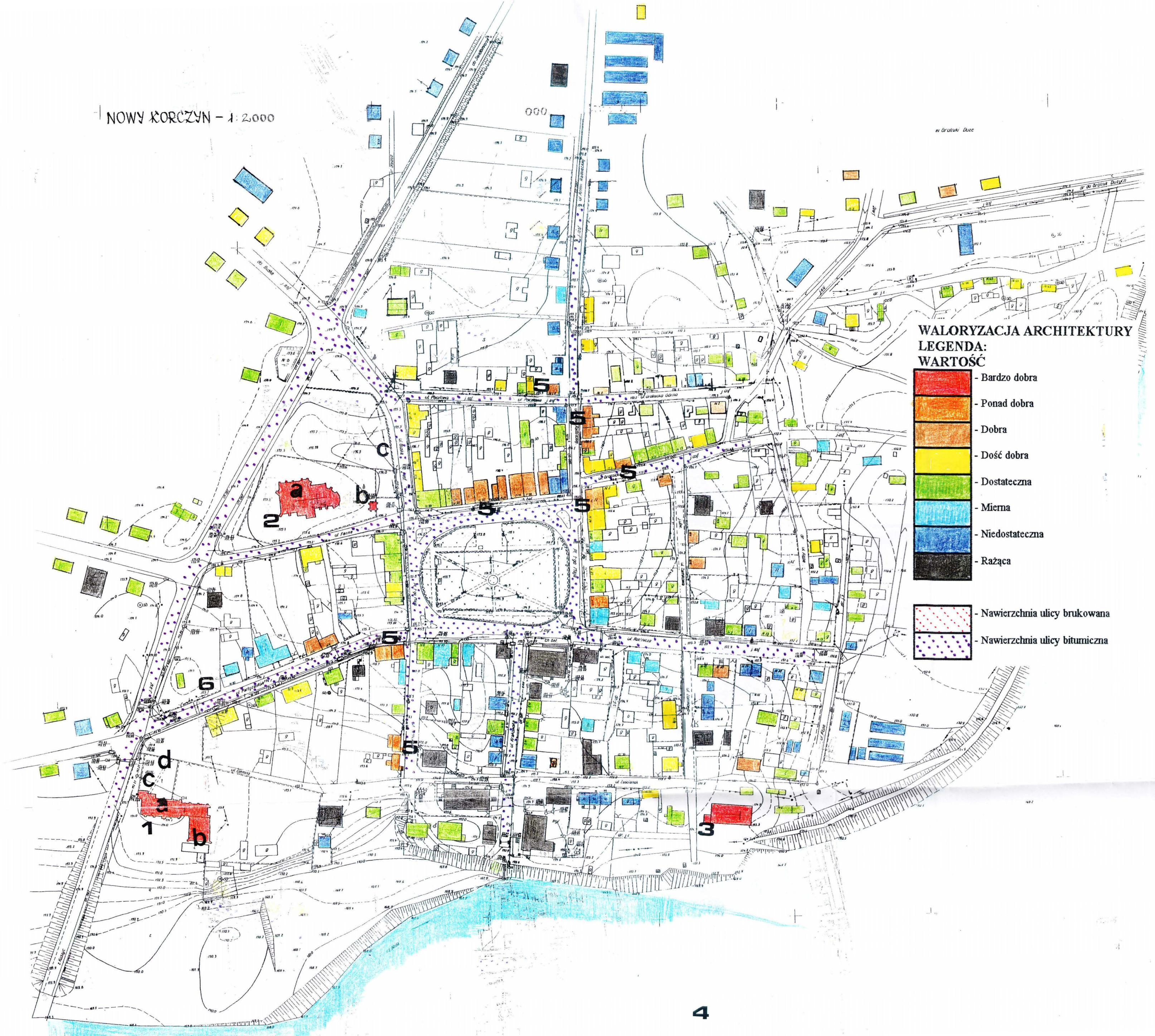
NOWY KORCZYN - 1:2000

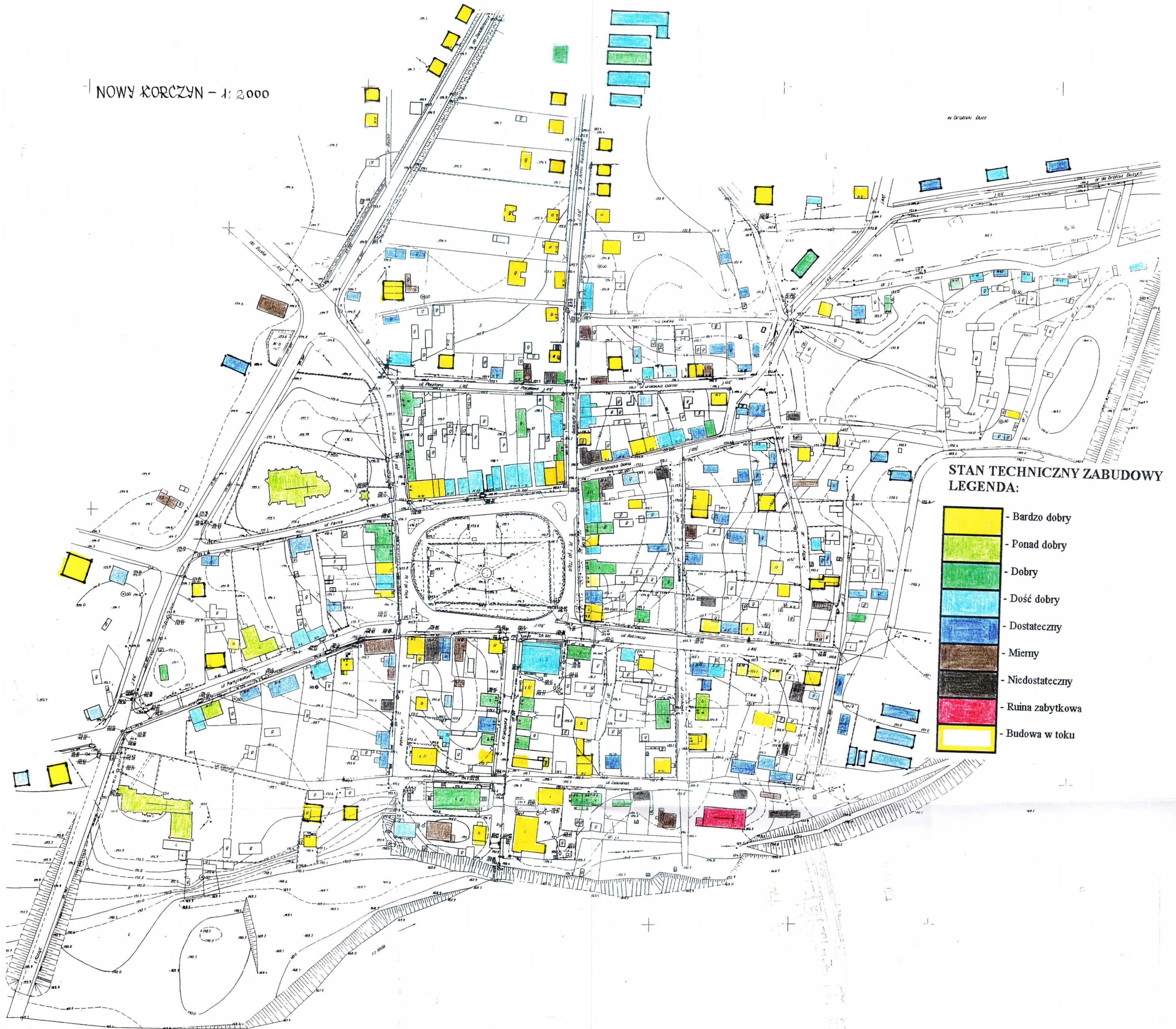
in. Bratani Duda

**WALORYZACJA ARCHITEKTURY
LEGENDA:
WARTOŚĆ**

- Bardzo dobra
- Ponad dobra
- Dobra
- Dość dobra
- Dostateczna
- Mierna
- Niedostateczna
- Rażąca

- Nawierzchnia ulicy brukowana
- Nawierzchnia ulicy bitumiczna



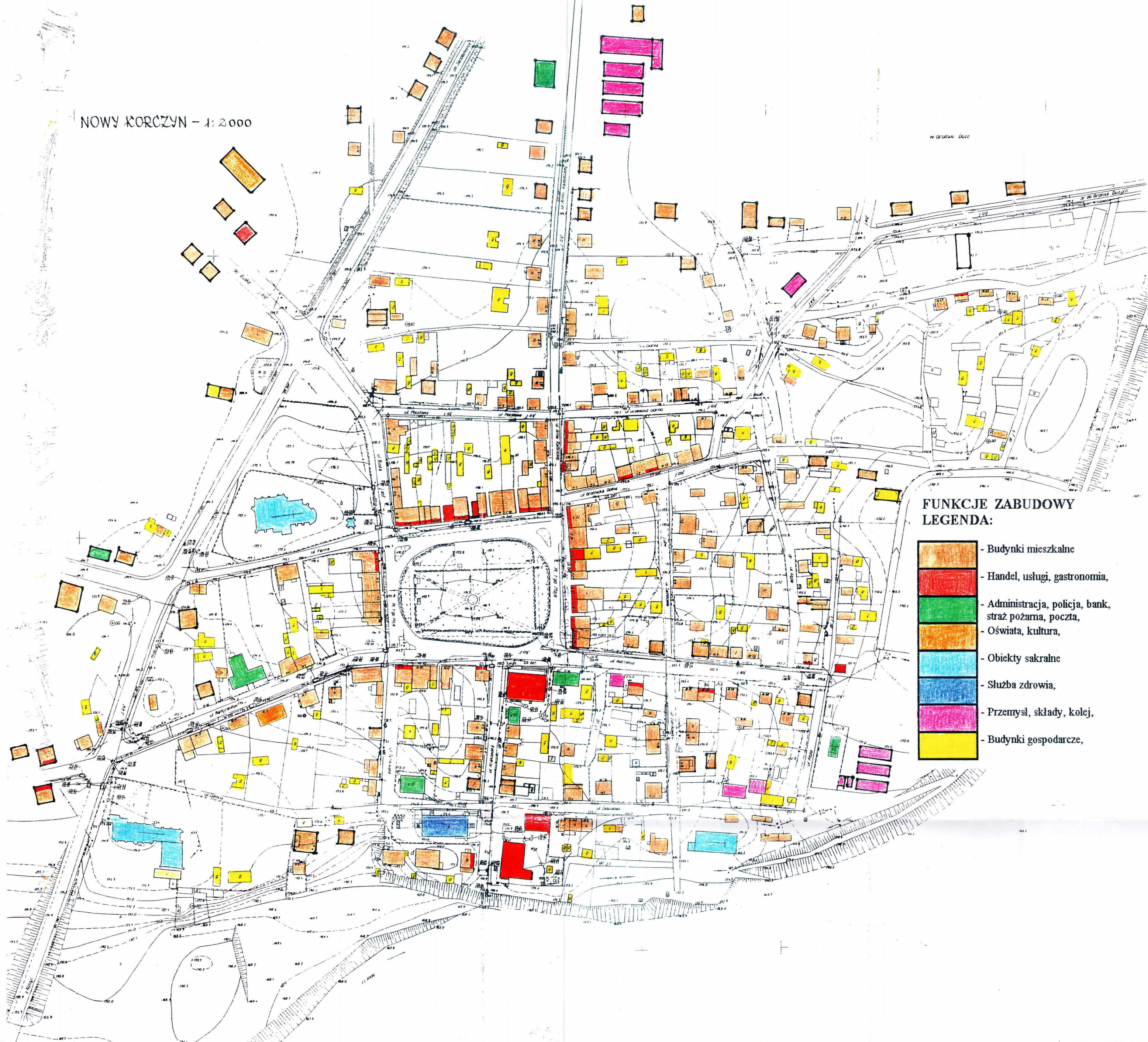


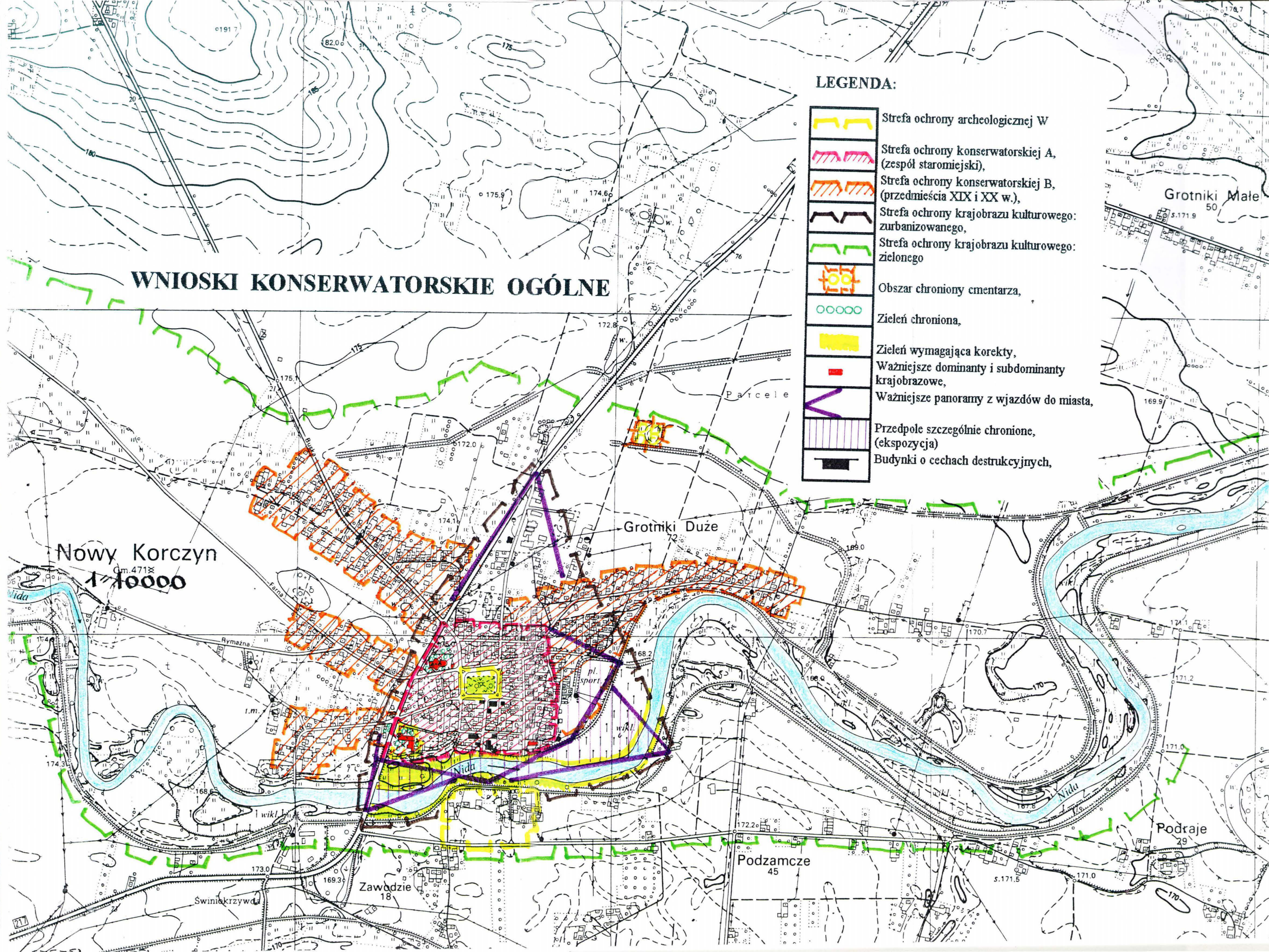
NOWY KORCZYN - 1:2000

W DOKŁADZIE DZIE

**FUNKCJE ZABUDOWY
LEGENDA:**

-  - Budynki mieszkalne
-  - Handel, usługi, gastronomia,
-  - Administracja, policja, bank,
straż pożarna, poczta,
-  - Oświata, kultura,
-  - Obiekty sakralne
-  - Służba zdrowia,
-  - Przemysł, składy, kolej,
-  - Budynki gospodarcze,












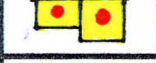



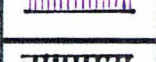
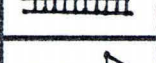





WNIOSKI KONSERWATORSKIE OGOLNE

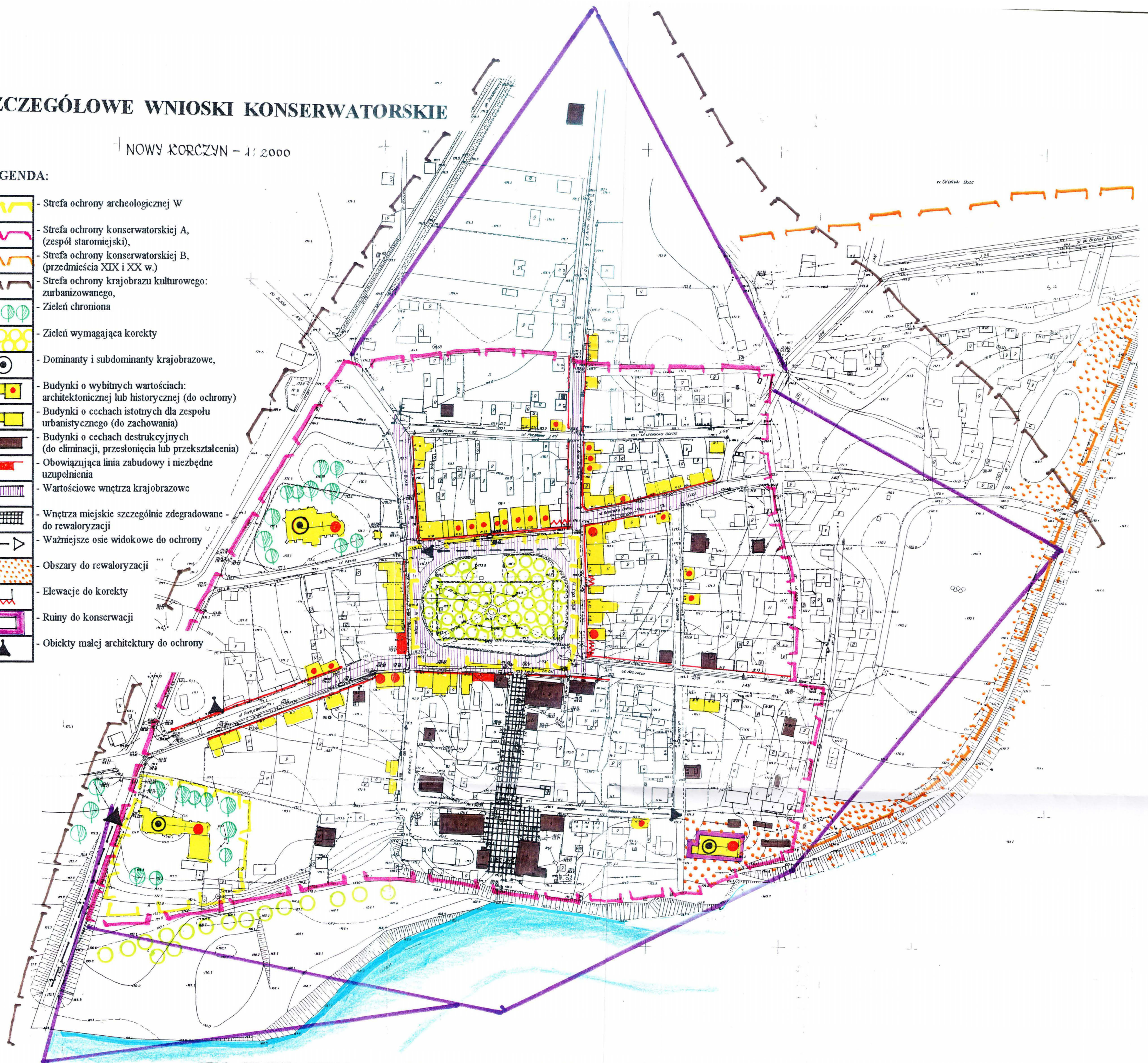
- LEGENDA:**
- Strefa ochrony archeologicznej W
 - Strefa ochrony konserwatorskiej A, (zespół staromiejski),
 - Strefa ochrony konserwatorskiej B, (przedmieścia XIX i XX w.),
 - Strefa ochrony krajobrazu kulturowego: zurbanizowanego,
 - Strefa ochrony krajobrazu kulturowego: zielonego
 - Obszar chroniony cmentarza,
 - Zieleń chroniona,
 - Zieleń wymagająca korekty, Ważniejsze dominanty i subdominanty krajobrazowe, Ważniejsze panoramy z wjazdów do miasta,
 - Przedpole szczególnie chronione, (ekspozycja)
 - Budynki o cechach destrukcyjnych,

SZCZEGÓŁOWE WNIOSKI KONSERWATORSKIE

NOWY KORCZYN - 4/2000

LEGENDA:

-  - Strefa ochrony archeologicznej W
-  - Strefa ochrony konserwatorskiej A, (zespół staromiejski),
-  - Strefa ochrony konserwatorskiej B, (przedmieścia XIX i XX w.)
-  - Strefa ochrony krajobrazu kulturowego: zurbanizowanego,
-  - Zielen chroniona
-  - Zielen wymagająca korekty
-  - Dominanty i subdominanty krajobrazowe,
-  - Budynki o wybitnych wartościach: architektonicznej lub historycznej (do ochrony)
-  - Budynki o cechach istotnych dla zespołu urbanistycznego (do zachowania)
-  - Budynki o cechach destrukcyjnych (do eliminacji, przestronięcia lub przekształcenia)
-  - Obowiązująca linia zabudowy i niezbędne uzupełnienia
-  - Wartościowe wnętrza krajobrazowe
-  - Wnętrza miejskie szczególnie zdegradowane - do rewitalizacji
-  - Ważniejsze osie widokowe do ochrony
-  - Obszary do rewitalizacji
-  - Elewacje do korekty
-  - Ruiny do konserwacji
-  - Obiekty małej architektury do ochrony



1. Miejscowość NOWY KORCZYN	2. Obiekt ZESPÓŁ URBANISTYCZNY	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) dokończenie opisu rubryki 7, 12, 13 - Verte !
---------------------------------------	--	--

Dokończenie opisu rubryki 7

W XIII w. osada książęca.

ok. 1820 r. miasto rządowe w woj. krakowskim, obwodzie stopnickim,

1860 r. miasto rządowe w powiecie stopnickim guberni radomskiej,

po II wojnie światowej wieś w pow. buskim w woj. kieleckim,

od 1975 r. wieś siedziba gminy w województwie kieleckim.

Dokończenie opisu rubryki 12

W 1564 r. w mieście było kilka mostów. W 1569 r. zamek był otoczony fosą z mostem zwodzonym. W 1582 r. Stefan Batory założył tu wytwórnię prochu. Król ten uposażył również istniejącą od dawna szkołę miejską pensją z zamku i naturaliami. Do szkoły tej uczęszczał w 1421 r. Jan Długosz. Za panowania Zygmunta III jezuici prowadzili szkolnictwo w Korczynie. Szkoła była pod patronatem Akademii Krakowskiej. Bóżnica żydowska istniała w Nowym Korczynie co najmniej od 1569 r. (wspomina o niej lustracja przeprowadzona w tym roku). Dobry okres dla miasta trwał przez cały XVI wiek. Królowie i królowe co roku ściągali na zamek. Stali mieszkańcy przekraczali czasami znacznie 1000 osób. W 1572 r. miasto liczyło 183 domy, w tym 52 na przedmieściu. Po przeniesieniu stolicy do Warszawy rola Nowego Korczyna zmalała. Ponadto ciąg klęsk (rokosz Zebrzydowskiego, wojny szwedzkie, pożary) przyczyniły się do osłabienia gospodarczego miasta. Wzrosła rola i ilość Żydów w Nowym Korczynie. Przejeli oni tu monopol handlowy i rzemieślniczy. W 1663 r. tekst lustracji ponownie mówił o bóżnicy. Żydzi nie mieli prawa osiedlania się w centrum miasta. Zajmowali teren przy spalonym w 1657 r. zamku. Ponowny najazd szwedzki w 1702 r. zniszczył po raz kolejny miasto (spłonęła zabudowa mieszkalna, ratusz i zamek). Mury zamkowe pozostawione bez konserwacji rozebrano ok. 1776 r. W końcu XVIII w. wzniesiono nową klasycystyczną bóżnicę. Lustracja z 1789 r. mówi o ludności chrześcijańskiej mieszkającej tylko w rynku, miasto zaludnione było przez Żydów stojących tu ponad prawem (omijali ustawy cechowe i nie regulowali opłat - wg lustracji). Komisja lustracyjna zalecała "sadzenie wierzb na błoni" - miasto nie miało lasów ani zarośli. Nakazywano również budowę stodoł poza miastem.

Rozbiory stanowiły kolejny cios dla miasta, zaś w latach 1811, 1855 i 1887 r. niszczyły je pożary, a w pierwszej połowie XIX w. dodatkowo powodzie (wylewy Wisły i Nidy). W 1820 r. sporządzony został przez W. Potockiego plan miasta. Miasto było od dawna brukowane, w 1820 r. bruki uznano za zniszczone. W 1844 r. mowa o poprawie "tretoaru przed ratuszem". Ok. 1861 r. Nowy Korczyn nie był już miastem tylko osadą. Liczył 3319 mieszkańców (w tym 2370 Żydów) i 232 domy (68 murowanych). Z zamku pozostały tylko resztki glazów. W 1866 r. remontowano kramy rzeźniczo-piekarskie murowano-drewniane, z podcieniami od strony rynku. Do pierwszej wojny światowej głównym zajęciem ludności był handel zbożem. Wojna zniszczyła osadę, upadł handel. W latach 30. XX w. miejscowość rozwinęła się na bazie przemysłu ceramicznego (wyrobu cegieł). Ludność liczyła wówczas 5500 osób. W 1934 r. zniszczyła miasto kolejna powódź. Od 1935 r. trwała budowa mostu i wałów na Wiśle i Nidzie. Druga wojna światowa zniszczyła osadę żydowską nad Nidą i domy po południowej stronie rynku, ul. Krakowska, klasztor i kościół franciszkanów (podczas wyzwalań trwały tu intensywne walki). Po drugiej wojnie światowej ożywienie nieznacznie przyniósł rozwój lokalnego niewielkiego przemysłu. Wiele budynków uległo dekapitalizacji i rozbiórce (m.in. dawna szkoła jezuicka Rynek 7). Nie nastąpiła oczekiwana budowa linii kolejowej Busko-Tarnów.

Verte !

Wkładkę założył: Prof. nadzw. dr hab. inż. arch. Grażyna Balińska, 1997 r.

Miejsce przechowywania negatywów: Grażyna Balińska - Wrocław

Panoramy.

Miasto charakteryzuje brak czytelnych panoram z głównych wjazdów do miasta. Rozłożone na płaszczyźnie, z niską zabudową mieszkalną, pozbawioną części elementów wysokościowych, jakie dawniej tu istniały (zamek, ratusz, kaplice: szpitalna, św. Mikołaja i św. Ducha) stanowi dość monotony zespół zabudowy. Brak tu zdecydowanej dominanty. Bryły trzech świątyń - parafialnego kościoła św. Trójcy, kościoła franciszkańskiego i bóżnicy stanowią wyróżniające się akcenty, jednakże są rozproszone na skrajach miasta. Dzwonnice obu kościołów nie wyróżniają się szczególnie wysokością. Bóżnica z zasady nie posiada elementu wysokościowego. Jedyną ekspozycją istotną dla krajobrazu miasta to teren Podzamcza. Stamtąd, z nadbrzeżańskich wałów przeciwpowodziowych, ewentualnie z mostu na drodze do Krakowa, dzięki przedpolu jakie stwarza rzeka, można podziwiać najkorzystniejszy obraz miasta. Ten jednakże zakłócają zarośla nadbrzeżne oraz - szczególnie w okolicy bóżnicy degradacja techniczna zabudowy. Zarówno stan bóżnicy jak i otaczających ją obiektów jest katastrofalny, co przy wyjątkowej ekspozycji tego terenu wywiera negatywne efekty.

Wnętrza urbanistyczne.

Głównym wnętrzem jest Rynek, duży plac, przez całe stulecia zabudowany na środku blokiem śródmiejowym. Obecnie wewnątrz Rynku wypełnia zieleniec ze zbyt wysoką zielenią pochodzącą z lat 50. XX w. Nie pozwala ona ogarnąć wzrokiem przestrzeni placu. Niegdyś brukowane nawierzchnie ulic, są obecnie pokryte nawierzchnią bitumiczną. W pierzejach występują ubytki zabudowy, niektóre aktualnie uzupełniane. Po wojnie zniszczenie południowej pierzei spowodowało iż wstawiono tam nieodpowiednie bryły budynków (bank, dom towarowy i budynek handlowo mieszkalny). Mimo to w pierzejach rynkowych zachowało się kilka budynków z XVI, XVII i XVIII w., które mimo przebudów dają wyobrażenie o przeszłym kształcie centrum miasta. Domy przy Rynku były prawdopodobnie w większości od dawna murowane. Wg sprawozdań Dyrekcji Ubezpieczeń w XIX w. budynki frontowe, zwłaszcza ich partery były murowane. Nadbudowy niekiedy drewniane, także drewniane były oficyny. W dachach występowały facjatki. Bramy do sieni były półkoliste dwuskrzydłowe. Linie zabudowy nie były ciągłe nawet w Rynku - niekiedy budynki były węższe od szerokości działek. Nie można stwierdzić czy wcześniej sytuowano domy szczytowo. Wiadomo jednak, że już w XIX w. budując domy parterowe (wg przepisów przekazanych z Warszawy) miano tak konstruować ściany aby była możliwa nadbudowa piętra. Nie występowały jednakże w tradycji budownictwa w rynku balkony ani tym bardziej loggie. Detal architektoniczny ograniczał się do klasycyzujących podziałów ścian, gzymsów i opasek portali. (Portale starsze mogły mieć bogatą kamieniarkę.) Bardzo bogatą stolarkę okiennic drzwi i bram możemy oglądać jeszcze dzisiaj w pojedynczych budynkach przy Rynku. Być może pojedyncze budynki miały podcienia wspierające wysunięte okapy. Trudno bez badań archeologicznych stwierdzić czy były one regułą, podobnie jak domniemane przez niektórych badaczy przedproża. Innym placem, o którym trudno mówić jak o wnętrzu urbanistycznym jest tzw. Targowica - położona między wałem przeciwpowodziowym a miastem - o trudnym do ustalenia wieku i rodowodzie. Łączy go z Rynkiem ulica Rzeźnicza, niegdyś zamknięta na osi widokowej budynkiem Rynek 7. Ani plac ani ulica nie posiadają dziś walorów zabytkowych. Wnętrza uliczne, które zachowały do dziś charakter i ciągłość kulturową dawnej zabudowy to ul. Grotnicka Dolna, Stopnicka (w początkowym odcinku), fragment Buskiej i Piłsudskiego. Występowały tam parterowe domy często o wysuniętych okapach, bielone, z otworami zaopatrzonymi w drewniane okiennice. Zabudowa nie była zwarta, rozluźniała się w miarę oddalenia od Rynku. Całkowicie straciła historyczny charakter ulica Krakowska. Zniszczona podczas działań ostatniej wojny, została obudowana architekturą pomyłek - błędną na całej długości.

Podsumowanie cech charakterystycznych miasta:

1. Miasto zachowało typowy średniowieczny układ urbanistyczny.
2. Panoramy miasta są słabo czytelne. Najcenniejsza zza Nidy - zyska na wartości po odsłonięciu przedpola i uporządkowaniu zabudowy nadbrzeżnej.
3. Cenne relikty dawnej zabudowy takie jak ginąca drewniana zabudowa mieszkalna, bóżnica, zabudowa murowana przy Rynku i ulicach sąsiednich (Piłsudskiego, Stopnicka, Grotnicka Dolna) wymagają natychmiastowych działań ratunkowych.
4. Zabudowa historyczna osiąga 1+2 kondygnacje.
5. Budynki ustawione są kalenicowo, dachy osiągają spadek ok 40°. Do dzisiaj występują wysunięte okapy.
6. Występują i występowały sienie z bramami przejazdowymi.
7. Charakterystyczną cechą elewacji są drewniane, niekiedy bardzo ozdobne okiennice na okna i drzwi.
8. Rynek może okazać się ważnym źródłem wiadomości o mieście po wykonaniu badań archeologicznych.

1. Miejscowość

NOWY KORCZYN

2. Obiekt

ZESPÓŁ URBANISTYCZNY

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

dokończenie opisu rubryki 13

Materiał zabudowy.

Początkowo budowle w mieście wznoszono z drewna. Nawet gród i pierwszy kościół parafialny były drewniane. Z czasem, poczynając od najważniejszych budowli (zamek, klasztor) rozpoczęto murować ich ściany - najczęściej z łamanego kamienia wapiennego na zaprawie wapiennej (wg sprawozdań Dyrekcji Ubezpieczeń), niekiedy z kamienia i z cegły - także domy mieszkalne. Czasem murowane były partery lub części domów (nadbudowy, rozbudowy lub oficyny pozostały drewniane). W XIX w. jako murowany wymieniał się m.in. szpital. Wiele budynków było krytych gontem (budynki mieszkalne przy Rynku, bóżnica. Jednak zalecano od poł. XIX w. budować murowane domy w całości i pokrywać je materiałem niepalnym. Jako materiał niepalny zastosowano np. na klasztorze dachówkę ceramiczną. Budynki gospodarcze kryto słomą. Obecnie większość zachowanych starych domów to budynki murowane, otynkowane. Pojedyncze są elewacje ceglane nietynkowane. Zaczyna pojawiać się modny obecnie "siding". Część dawnych budynków zachowała się zwykle w złym stanie technicznym. Zachował się również budynek o parterze w konstrukcji murowanej z nadbudową drewnianą (ul. Piłsudskiego 1/3). Dachy o konstrukcji drewnianej kryte są bardzo różnorodnie - dachówką ceramiczną, blachą falistą, dachówka cementową, eternitem. Nawierzchnie ulic - bitumiczne, płyty chodnikowe betonowe.

Waloryzacja architektury (Opis wykonano zgodnie z oznaczeniami na planie w załączniku nr 12)

Do najcenniejszych obiektów architektonicznych zaliczyć można:

1. Zespół klasztoru franciszkanów:

a) Kościół p.w. św. Stanisława Biskupa (prezbiterium XIII w., nawa XIV w., odbudowany po pożarze w latach 90. XV w., przesklepienie nawy w XVII w., remonty XVIII i XIX w., w tym przebudowa fasady, remont po zniszczeniach II wojny światowej po 1945 r.

b) Klasztor po 1257 r. (obecnie tylko skrzydło wschodnie - użytkowane jako plebania), wielokrotnie palony i odbudowywany, odpowiednio: w 1473 - 1493, 1758 - 1777, remont w 1835 r. oraz po II wojnie światowej ok. 1970 r.

c) Dzwonnica murowana - XVIII w.

d) Ogrodzenie z bramą, murowane XVIII w.

2. Zespół kościoła parafialnego p.w. św. Trójcy:

a) Kościół murowany w XVI w., przebudowa po 1608 r., przebudowa fasady 1690 r., kaplice p.w. Pana Jezusa i p.w. Matki Boskiej Różańcowej z XVII w. dobudowa kaplicy p.w. św. Jana Kantego i ogródców XVIII w.

b) Dzwonnica murowana XIX w.

c) Ogrodzenie murowane XVII w.

3. Bóżnica, obecnie w ruinie, murowana po 1776 r., odbudowana po pożarze 1855 r., przebudowana w latach 1894-1895. Nieczynna. Po II wojnie światowej użytkowana czasowo jako skład zboża!

Verte !

Wkładkę założył: Prof. nadzw. dr hab. inż. arch. Grażyna Balińska, 1997 r.

Miejsce przechowywania negatywów: Grażyna Balińska - Wrocław

dokończenie opisu rubryki 13

4. Pozostałości zamku królewskiego (częściowo zachowane piwnice) - murowany ok 1360 r., rozbudowywany 1403 - 1408, remontowany 1517, spalony 1702, rozebrany 1776+1800.

5. Około 30 domów - zabudowa małomiasteczkowa i typu wiejskiego, m.in.:

a) ul. Piłsudskiego 1/3 murowany w XVII w., nadbudowany na pocz. XX w.,

b) Rynek 25 ("Dom Długosza", "Akademia") murowany w XVI w., przebudowany i nadbudowany, remontowany po 1960 r.

c) Budynki w Ryнку nr 19/21/, 20, 22÷24, 27/28 pochodzące z XVII w.

d) Liczne domy przy ul. Grotnicka Dolna, Piłsudskiego, Polna, Stopnicka, Poczтовая, Tarnowska, Kępa - drewniane lub murowane z XX w.

6. Figura św. Jana Nepomucena z XVIII w.

Zajęcia ludności.

Ludność miejscowa utrzymuje się w większości z rolnictwa (zwłaszcza uprawa fasoli). Z drobnego przemysłu spożywczego (istnieje tu młyn gospodarczy, mleczarnia, piekarnia, przetwórnia warzyw) oraz z handlu i usług. Część osób zatrudnionych jest w służbie zdrowia, administracji, szkolnictwie itp. Nowy Korczyn posiada szkołę, przedszkole, Bank Spółdzielczy, Urząd Gminy, komisariat policji, ośrodek zdrowia wraz z apteką, restaurację, pawilon handlowy, pocztę, straż pożarną, Wiejski Dom Towarowy GS. Rozmieszczenie funkcji zabudowy przedstawiono na planie w załączniku nr 13.

dokończenie opisu rubryki 19:

Nie wróci dawna świetność miasta, nie odrodzi się nadnidziański zamek. Miasteczko zastygło na starym planie. Jego małowartościowa zabudowa utrwala stan z końca XIX i z XX w. i to pozostaje do ochrony. Stan techniczny zabudowy różnicowany od dobrego do ruin przedstawiono w załączniku nr 13.

dokończenie opisu rubryki 20

e) Wymieniać stopniowo, po dekapitalizacji błędnie zaprojektowaną zabudowę (nową) w obrębie starego miasta.

f) Dokonać korekt elewacji.

2. W celu ochrony panoram miasta i krajobrazu kulturowego należy:

a) Chronić dominanty i subdominanty - oba kościoły i bóżnicę. Rozważyć ew. w przyszłości wprowadzenie (po badaniach archeologicznych i historycznych) wtórnie bloku śródmiejskiego z ratuszem jako próby rekonstrukcji przestrzeni i sylwety miasta lewobrzeżnego.

b) Chronić widoki na miasto, szczególnie od strony Nidy i wałów przeciwpowodziowych. Uregulować zielen nadzeczna tak, aby nie stanowiła kurtyny dla wyeksponowanej nad rzeką sylwety miasta.

c) Utrzymać różnicowanie zabudowy śródmiejskiej (1 i 2 kondygnacje, urozmaicona linia dachów) przy zastosowaniu dwuspadowych dachów o spadku ok. 45° krytych dachówką ceramiczną lub blachą (nie falistą). Dopuszcza się umieszczanie facjatek w dachach jako doświetlenie użytkowych poddaszy, ponieważ zgodne są z tradycją historyczną miasta. Niedopuszczalne są płaskie dachy i "wille - wieżowce" w obrębie starego miasta.

d) Uporządkować otoczenie bóżnicy i terenu wałów przeciwpowodziowych w obrębie miasta.

dokończenie opisu w załączniku nr 17

1. Miejscowość

NOWY KORCZYN

2. Obiekt

ZESPÓŁ URBANISTYCZNY

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

dokończenie opisu rubryki 20

dokończenie opisu rubryki 20

3. W celu ochrony wnętrza urbanistycznych należy:

a) Zachować ich charakter poprzez przywrócenie historycznej nawierzchni (bruk) - szczególnie we wnętrzach uznanych za najcenniejsze (Rynek, ul. Stopnicka, Grotnicka Dolna, Piłsudskiego, Bardzka).

b) Z Rynku usunąć zielenń wysoką jako niezgodną z charakterem tego placu.

c) Chronić i eksponować domy zabytkowe, szczególnie z północnej i wschodniej pierzei. Nie zezwalać na balkony i loggie w elewacjach zwróconych do wnętrza zabytkowych placów i ulic, stolarki zabytkowej okien, drzwi i bram.

d) Utrzymać elewacje tynkowane ew. zestawiane z drewnem, w obrębie starego miasta unikać okładzin z PCV lub glazury. Kolorystyka zgodna z XIX-wiecznymi zaleceniami lub biała.

e) Chronić małą architekturę. Zalecić wprowadzenie małej architektury użytecznej, charakterystycznej dla regionu. Zwyczaj ten kultywowano w XIX w. opracowując np. tabliczki informacyjne i drogowskazy (obecnie może ławki, przystanki autobusowe, kioski, słupy ogłoszeniowe itp.).

Wnioski szczegółowe.

1. Pilnie zalecić ochronę bóżnicy oraz domu ul. Piłsudskiego 1/3. Chronić niknące relikty zabudowy o charakterze podmiejskim (ul. Pocztowa 13, Grotnicka Dolna 6, Zaścianek 14, Zamkowa 4). Dla bóżnicy właściwa jest rewaloryzacja - nie zaś postać trwałej ruiny.

2. Wprowadzić strefy ochrony archeologicznej (obwód Rynku, kościoła i klasztoru franciszkanów, zamku). Dążyć do przeprowadzenia badań w tych strefach.

3. Rozważyć możliwość rekonstrukcji zburzonego w latach 70. XX w. budynku Rynek 7 zwanego szkołą jezuicką - w oparciu o materiał ikonograficzny.

4. Dążyć do zmiany charakteru wnętrza ul. Krakowskiej - projekt i wymiana zabudowy po dekapitalizacji.

Wkładkę założył: Prof. nadzw. dr hab. inż. arch. Grażyna Balińska, 1997 r.

Miejsce przechowywania negatywów: Grażyna Balińska - Wrocław